

ního nároku byl darovací slib, postrádající formy notářského spisu. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Již v žalobě bylo tvrzeno, že žalobkyně byla u žalovaného služkou, že žalovaný, zneuživ postavení svého jako zaměstnavatele, jednak hrozbami, jednak sliby k mimomanželské souloži ji přiměl a že, když následkem těchto styků otěhotněla a, sdělivši to žalovanému, na něm žádala, by ji hmotně zabezpečil, žalovaný na tuto žádost jí slíbil mimo jiné, což zde nepřichází v úvahu, že jí koupí nábytek, dá jí 5.000 Kč, jež by přinesla svému manželovi jako věno, a že jí koupí dětský kočárek s peřinovou výbavou, za který žalobkyně ochotna jest přijmouti 500 Kč. Podle tohoto obsahu žaloby nešlo by o akt pouhé liberaly (§ 938 a násl. obč. zák.), jak mylně za to mají nižší soudové, nýbrž o úkon, jímž žalovaný shostití se chtěl svých povinností plynoucích z §u 1328 obč. zák. Ale dobrovolná náhrada způsobené škody není darováním a slušelo proto zjistiti, zda jest pravdou, co žalobkyně ve směru tom přednesla a zejména, zda ji žalovaný k mimomanželské souloži přiměl hrozbami a zneužitím poměru odvislosti, pokud se týče připustiti a provésti důkazy žalobkyni o tom nabídnuté a příslušné protidůkazy žalovaného. Jest proto opodstatněna výtku dovolání nejen, že věc nesprávně byla posouzena po stránce právní, nýbrž i, že následkem toho řízení zůstalo kusým.

Čís. 5898.

Měna na Těšínsku.

Nařízení ze dne 3. srpna 1920, čís. 468 sb. z. a n. nabylo účinnosti dnem uveřejnění ve sbírce zákonů a nařízení, t. j. dnem 10. srpna 1920. Nová měna na Těšínsku byla zavedena tímto dnem. Žalováno-li o přisouzení částky v Kč, nelze částku tu přisouditi v polských markách. Otázku realizace přisouzené částky v polských markách nelze ponechati řízení exekučnímu.

(Rozh. ze dne 30. března 1926, R II 9/26.)

Žalující spořitelna na Těšínsku vyplatila N-ovi a S-ovi na základě dluhopisu ze dne 12. srpna 1920 na hypotekární zápůjčku 50.000 Kč dne 12. srpna 1920 50.000 polských marek a další částky v Kč. Žalobě, již domáhala se žalobkyně na žalovaných zaplacení 66.800 Kč, vyhověl procesní soud své stolice potud, že kromě částky v Kč, jež tu v úvahu nepřichází, přisoudil žalobkyni též 57.452 polských marek. K odvolání žalobkyně odvolací soud v tomto bodě zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci ve věci dále jednal a rozhodl. D ů v o d y: Prvý soud přisoudil žalobkyni 50.000 M pol. s přísl., ježto dle § 5 opatření Stálého výboru Národního

shromáždění ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n. je převést a platit pohledávky a závazky soukromoprávní vzniklé v polských markách a dnem 10. srpna 1920 neuhrazené v poměru 250 M pol. = 100 Kč. Dle §u 8 téhož opatření netýká se toto opatření výplaty ostatních pohledávek a závazků, jež znějí na polské marky. Proto usuzuje prvý soud, že ohledně měny na československém Těšínsku byl rozhodujícím den 10. srpna 1920 a že tudíž žalobkyně může požadovati toliko zaplacení 50.000 pol. M. vyplacených dne 12. srpna 1920 a nikoliv zaplacení v čsl. korunách v poměru 250 M pol. = 100 Kč. Odvolatelka uplatňuje v tomto směru, že zákonným platidlem byla až do 15. srpna 1920 polská marka v oné části východního Slezska, která byla dosud ve správě polské a že tehdy ani jiných peněz neměla. V přípravném spise tvrdila, že oběh polské marky jako zákonného platidla byl zastaven dne 14. srpna 1920 a v protokolu o ústním jednání z 9. září 1925, že v Jablunkově byla polská měna až do 20. srpna 1920 měnou legální. V tomto bodě dlužno uvážit toto: Nařízení vlády ze dne 3. srpna 1920 č. 468 sb. z. a n. o měně na čsl. Těšínsku nabylo účinnosti dnem vyhlášky (§ 7 cit. nař.). Podle § 2 cit. nař. veškeré pohledávky i závazky soukromoprávní v polských markách, které jsou nebo byly splatny na čsl. Těšínsku, jest převést a platit počínajíc dnem převzetí správy tohoto území vládou Československou, v měně československé dle poměrů 100 M = 25 Kč. Podle § 5 cit. nař. netýká se toto nařízení výplaty ostatních pohledávek a závazků, jež znějí na polské marky. Hledíc k tomu, že účinnost všech vládních nařízení uveřejněných v částce XCVI. sb. z. a n. byla stanovena dnem vyhlášení (tedy 10. srpna 1920), kdežto v § 7 cit. nař. nastává účinnost dnem vyhlášky, nasvědčovalo by to tvrzení odvolatelky, že toto nařízení nabylo účinnosti teprve vyhláškou zemské správy politické v Opavě v dohodě s finančním ředitelstvím v Opavě z 12. srpna 1920, která dle jejího tvrzení byla na Těšínsku a zejména v Jablunkově vyhlášena dne 15. srpna 1920. Než přes to není tu kusosti řízení, kterou dovolatelka shledává v tom, že nebyla zjištěna závažná okolnost, kdy nařízení vlády čís. 468/20 bylo v části východního Slezska, která byla dosud ve správě polské, vyhlášeno a kdy tedy byla tam zavedena čsl. měna jako výlučné zákonné platidlo. Podle §u 1 až 4 cit. opatření Stál. výb. Nár. shromáždění byl pro směnu polských marek za čsl. koruny ustanoven jako rozhodující den 10. srpna 1920. V § 5 cit. opat. je stanoveno, že pohledávky dne 10. srpna 1920 neuhrazené a vzniklé v polských markách je převést a platit v poměru 250 M pol. = 100 Kč. Opatření toto netýká se výplaty ostatních pohledávek, jež znějí na pol. Marky (§ 8 odst. 1 cit. opat.). V § 7 cit. opatř. je pak stanoveno, v jakém poměru je převést a vyplácet vklady u peněžních ústavů dnem 10. srpna 1920 nevyplacené. Na základě těchto ustanovení má odvolací soud za to, že pro posouzení této sporné otázky jsou jedině rozhodnými předpisy opatření Stál. výb. č. 583/20, mající platnost zákona, jímž bylo derogováno vl. nař. č. 480/20, pokud jemu odporuje. Proto je nerozhodno, kdy stala se vyhláška nař. vl. č. 468/20 o měně na čsl. Těšínsku (§ 7 cit. nař.), ježto dnem jedině rozhodujícím je den 10. srpna 1920, stanovený opatřením Stál. výb. č. 583/20, jak první soud správně do-

vozuje. Může tedy žalobkyně požadovati zaplacení zápůjčky 50.000 M pol. dne 12. srpna 1920 vyplacené toliko v markách polských. Jde tu o spor valutový a proto nelze tvrditi, že by přisouzením polských marek byla porušena zásada § 405 c. ř. s. Otázku realizace přisouzené částky v polských markách je pak vyřešiti v řízení exekučním. Než i když má se za to, že žalobkyně hledíc k ustanovení § 5 a 8 opatř. Stál. výboru č. 583/20 má právo požadovati zaplacení zápůjčky 50.000 M pol. dne 12. srpna 1920 vyplacené toliko v pol. Markách, nebyl by tím ještě odůvodněn výrok přisuzující žalobkyni 50.000 M pol. s úroky. Vždyť žalobkyně v přípravném spisu tvrdila, že všichni žalovaní koncem července 1924 zbývající úhrnnou pohledávku výslovně uznali a nabídla o tom též důkaz. Avšak první soud se touto závažnou okolností nezabýval a proto zůstalo řízení v tomto směru kusým. Jedině ta okolnost, zda žalovaným byly tehdy známy předpisy vlád. nař. čís. 468/20 a opatření Stál. výboru čís. 583/20, nemohla by býti rozhodující, hledíc k ustanovení § 2 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobkyně.

D ů v o d y:

Stěžovatelka vytýká, že odvolací soud zrušil neprávem rozsudek prvního stolu, pokud šlo o odsouzení žalovaných k placení 57.452 Mkp. 65 f s přísl., nýbrž že měl vysloviti přímo změnu napádeného rozsudku v ten rozum, že žalovaní mají platiti nikoli onu částku v polských markách, nýbrž 22.981 korun v československé měně se 6½ % úroky od 1. července 1924. Avšak nejvyšší soud shledává, že možno jen zrušení napádeného rozsudku, ježto především první soudce neobíral se tím, zda žalovaní uznali zbývající úhrnkovou pohledávku. Ale jest třeba řízení o této části žalobního nároku doplniti ještě v dalším směru. Nelze především souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že slovo »vyhláška« použité v §u 7 vlád. nařízení, o měně na Československém Těšínsku ze dne 3. srpna 1920, čís. 468 sb. z. a n. nasvědčuje tomu, že toto nařízení nabylo účinnosti teprve vyhláškou Zemské politické správy v Opavě ze dne 12. srpna 1920. Tento § 7 zní totiž: »Nařízení toto nabývá účinnosti dnem vyhlášky atd.« Odvolací soud onen úsudek zakládá na tom, že ostatní nařízení v téže části sbírky (XCVI.) obsažená užívají obratu, že »nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení.« Avšak i při použití výrazu »vyhláška« rozuměti dlužno §u 7 tak, že nařízení ono nabývá účinnosti dnem, kdy tato částka sbírky zákonů a nařízení byla vydána, t. j. dnem 10. srpna 1920. Tomu svědčí zejména ta okolnost, že v témž smyslu použito výrazu »vyhláška« i v nařízení o měně na Vitorazsku a Valčicku ze 27. července 1920, čís. 453 sb. z. a n., v němž doba směnky byla kalendářně určena; z toho patrně, že mezi výrazy »vyhlášení« a »vyhláška« není rozdíl. Jest pravda, že v nařízení čís. 468/1920 není kalendářně udáno, kdy počíná směna polských marek za československé koruny, a že v §u 1 (2) dává se jen direktiva pro stanovení doby této. Ale v opatření Stálého výboru Nár. Shrom. o měně na Československém Těšínsku z 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n., jímž dřívější nařízení bylo

doplněno a z části změněno, jest již označen den 10. srpna 1920 jako den pro zavedení nové měny rozhodný, což zejména patrno ze znění §u 1 (1) a §u 3 (1); proto přisvědčiti jest názoru odvolacího soudu, že den 10. srpna 1920, t. j. právě den, kdy nabylo nařízení čís. 468/1920 účinnosti, jest dnem, kdy zavedena byla na Těšínsku nová měna. Nelze proto souhlasiti se stěžovatelkou, která má za rozhodný den, kdy v jejím sídle místní úřady počaly prováděti výměňovací akci. nazývajíc jej »dnem efektivního zavedení měny československé na Jablunkovsku.« Ježto pak žalobkyně po zmíněném dnu (po 10. srpnu 1920) ujednala s Josefem S-em a Josefem W-em smlouvu o zápůjčce 50.000 Kč a jim vyplatila 50.000 Mkp, nepřijdou tu vůbec v úvahu přepočítací kursy v §u 2 nař. čís. 468/1920 uvedené, což již správně dovodil odvolací soud, ale tím ještě není řečeno, že by šlo o zápůjčku, kterou by bylo splatiti efektivně v cizí valutě. Vzhledem k §u 987 obč. zák. musila by tu býti srovnalá vůle stran nesoucí se k ujednání toho obsahu, že zápůjčku jest zpět splatiti v Mkp. Ale v tomto případě uvážiti jest, že dlužní úpis na 50.000 Kč znějící a výplata 50.000 Mkp staly se v týž den; z toho by se dalo spíše usuzovati, že obě strany počítaly již s poměry stávajícími a že S. a W. dne 12. srpna 1920 dobrovolně na účet zápůjčky v Kč ujednané převzali vzhledem k místním poměrům marky polské. I bude třeba v tomto směru provésti zjištění a po případě slyšení strany k důkazu, a to zejména o okolnostech, za nichž došlo k výplatě 50.000 Mkp. Dle okolnosti bude i závažno zjistiti, kdy místní úřady Jablunkovské počaly s výměnou polských marek. Dále bude se třeba obíratí tím, zda oba jmenovaní uznali přepočítací kurs 250 Mkp = 100 Kč po případě i později buď výslovně nebo činy v §u 863 obč. zák. míněnými, a provésti skutková zjištění. Podotknouti jest, že valutové předpisy nevyklučují dohodu stran o jiných přepočítacích kursech. Zároveň bude se obíratí otázkou, zda tu byl nějaký omyl na straně S-a nebo W-a dle §u 870 a 871 obč. zák. či též přímo na straně žalovaných a provésti potřebná zjištění. Pakli žalobkyně dne 12. srpna 1920 třebas na základě svého právního omylu prostě trvala na tom, že marky polské jinak nevyplatí než v určité relaci, nešlo by o Istivé jednání ani uvedení S-a a W-a v omyl. Při tom nesmí se dále přehlédnouti, že nároky z uvedení v omyl může uplatňovati jen ten, kdo jest v omyl uveden, po případě dle §u 1353 obč. zák. i jeho rukojmí. Nestali-li se žalovaní, — což dle odvolacího soudu jest teprve zjistiti, — ručiteli i ohledně zápůjčky 50.000 Kč, nebyli by oprávněni k námitce, že došlo na straně S-a a W-a k omylu. Zjistí-li soud procesní okolnosti, z nichž bude plynouti závěr, že ujednáno efektivní placení v polských markách, bude mu přihlížeti k předpisu §u 989 obč. zák. Odvolací soud neprávem uvádí, že otázku realizace prisouzené částky v polských markách jest vyřešiti v řízení exekučním. Otázka tato jako prejudiciální stala se aktuální již ve sporu samém a jest ji proto řešiti již za sporného jednání a to i z tohoto důvodu. Odporuje zásadě §u 405 c. ř. s., by žalobkyni prisouzen byl peníz v jiné valutě než bylo žalováno a to dokonce ve valutě znehodnocené nebo vůbec již nikde neplatící. V tomto sporu žalováno jest o placení v Kč, t. j. ve měně na zdejším území platící, pročež odsouzení smí se státi jen v Kč. Ostatně

když chtěli soudové nižších stolic odsouditi žalované k efektivnímu placení v polských markách, bylo by bývalo třeba tomu dáti výrazu v rozsudku samém (srv. rozh. čís. 1130 sb. n. s.). Z uvedeného patrně, že bude i o té části zrušovacího usnesení pokud jde o odsouzení k placení 57.452 Mkp 65 f na místo 22.981 Kč, třeba dále jednati.

Čís. 5899.

Solidárnost závazku sama o sobě nezakládá ještě nerozlučného společenství v rozeprí.

(Rozh. ze dne 30. března 1926, R II 79/26.)

Žalobce domáhal se zaplacení rukou společnou a nedílnou na čtyřech žalovaných. Když se k prvnímu roku nedostavila jedna ze žalovaných, navrhl proti ní žalobce vydání rozsudku pro zmeškání. Soud první stolice návrh zamítl, maje za to, že tu jde o nedílné společenství v rozeprí ve smyslu §u 14 c. ř. s., nepřipouštějící vynesení rozsudku pro zmeškání proti jednotlivému žalovanému. Rekursní soud změnil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by vydal rozsudek pro zmeškání podle žalobcova návrhu. Důvody: Nedílné společenství v rozeprí jest tu jen tehdy, když proti společníkům v rozeprí jsou různá rozhodnutí právně nemožná. V tomto případě tvrdí sice žalobce, že žalovaní jsou z téhož skutkového a právního důvodu zavázáni a to solidárně, avšak tyto okolnosti nevylučují, že v této rozeprí jsou možná rozhodnutí různého obsahu proti různým společníkům v rozeprí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze přiznati oprávnění. Dle § 14 c. ř. s. tvoří všichni spolužalovaní nerozlučné společenství v rozeprí pouze tehdy, když účinek rozsudku, jež bude vydati, vztahuje se buď dle povahy sporného právního poměru, nebo dle zákonného předpisu na všechny společníky v rozeprí tak, že různá rozhodnutí proti jednotlivým společníkům jsou právnícky nemožná, jak správně uvádí rekursní soud. Tu pak úkony dbalých společníků zachraňují od následků zmeškání společníky nedbalé, nečinné. Jako příklad takového nerozlučného společenství v rozeprí lze uvést žalobu o určení pozemkové služebnosti, žalobu na rozdělení společného vlastnictví. Závazek solidární sám o sobě nezakládá ještě, jak míní stěžovatelka, nerozlučného společenství v rozeprí, neboť každý ze žalovaných společníků může namítnouti, že pohledávka nikdy proti němu nevznikla, neb již proti němu zanikla. Nevadila by tedy vydání rozsudku pro zmeškání proti Marii B-ové okolnost, že žalobní prosba navrhuje, by všichni spolužalovaní byli odsouzeni ku placení rukou společnou a nedílnou, neboť i kdyby solidárnost závazku i výše žalobní pohledávky byla tvrzeními žaloby odůvodněna, bylo by lze proti Marii B-ové vynést rozsudek pro zmeškání v ten způsob, že